

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ложачевська О.М.,

*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту,
Національний транспортний університет, м. Київ, Україна,
e-mail: lemina@ukr.net*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8462-925X>

Ільченко В.Ю.,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Національний транспортний університет, м. Київ, Україна,
e-mail: nika-ivg@ukr.net*

Зміни, яких зазнало виробництво, різко переспрямували вектор розвитку суспільства. І система освіти повинна теж дуже швидко рухатися в цьому напрямку. Творчий підхід, комунікативність, критичне мислення або допитливість, звичайно ж, з'явилися зовсім не в постіндустріальну епоху, але саме з її приходом ці якості стали життєво необхідними. Все це спонукає освітнє середовище, яке є дуже консервативним, пристосовуватися до мінливості зовнішнього середовища через запровадження інновацій. Головне в інноваціях - розуміти, для чого саме вони потрібні і як можуть допомогти досягти своєї мети.

Щодо здійснення освітнього процесу на високому рівні, то без впровадження інноваційних технологій ми не можемо зробити навчання більш ефективним і здатним привернути увагу молодого покоління. Інноваційні технології також допомагають збільшити академічну мобільність, інтеграцію в систему світового науково-освітнього простору, створити оптимальні в економічному плані освітні системи, підвищити рівень освітньої корпоративності. Зараз, як ніколи раніше, в умовах пандемії COVID-19 система освіти потребує переосмислення сформованих підходів у підготовці фахівців, які відповідають запитам суспільства і держави.

Мета наукового дослідження полягає у визначенні ролі інформаційних технологій у процесі підготовки конкурентоспроможних спеціалістів.

Об'єктом дослідження є освітній процес в сучасних складних умовах цифрової економіки.

Нововведення або інновації характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому, природно, стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Нині виникає великий інтерес до теми впровадження і застосування інноваційних технологій в сфері освіти й отримання високих результатів від їх використання.

В Законі України «Про інноваційну діяльність» «інновації» – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Поняття «інновація» походить від латинського «novatio», що означає зміну, оновлення, нововведення і має два аспекти - нововведення і впровадження цього нововведення в певний процес. Стосовно до освітнього процесу інновація означає нововведення в освітню діяльність, зміни у змісті та технології навчання і виховання, що мають на меті суттєве підвищення їх ефективності [2].

Інноваційні технології в освіті є системою з трьох основних елементів [3]:

1) зміст, який передається студентам. Він спрямований на формування компетенцій, адекватних сучасному світу. Цей зміст повинен бути добре структурованим, наочно представленим у формі мультимедіа і передаватися за допомогою сучасних комунікацій;

2) метод навчання, який повинен бути спрямований на активне залучення студентів. Знання повинні засвоюватися не пасивно, а при безпосередній участі здобувачів освіти;

3) засоби навчання, що включають інформаційну, технологічну, організаційну та комунікаційну складові.

До основних цілей сучасних освітніх технологій можна віднести:

- формування у студентів фундаментальних знань, які дозволять їм в подальшому отримувати нові знання, працювати і перенавчатися;

- формування креативного типу особистості, здібностей до групової та аналітичної роботи, толерантності, формування проєктного мислення.

Інноваційними технологіями в сфері освіти вважають не тільки застосування інтерактивних технологій в навчанні, але й технології проєктного навчання, а також впровадження в освітній процес комп'ютерних технологій.

Інтерактивним навчанням вважається освітній процес, заснований на психології розвитку людських взаємин і розглядається як спосіб засвоєння знань завдяки творчому, продуктивному мисленню, поведінки і спілкуванню, а також формування при цьому навичок й умінь через взаємини і взаємодію викладача і студентів. Процес навчання має бути організований так, щоб здобувачі освіти вчилися спілкуватися, критично мислити, а також вирішувати поставлені проблеми шляхом аналізу різних ситуацій або ситуаційних завдань і запропонованої інформації. Застосування інтерактивних технологій у навчанні дозволяють викладачеві і студентам мінятися ролями.

Дистанційна освіта є одним з перспективних і, мабуть, найбільш інноваційним напрямом в сфері освіти завдяки рівню розвитку сучасних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

Дистанційна технологія освітнього процесу на сучасному етапі - це сукупність методів і засобів навчання та адміністрування навчальних процедур, що забезпечують проведення навчального процесу на відстані через використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій [4].

Для досягнення цієї мети застосовуються наступні інформаційні технології:

- передача необхідних для вивчення матеріалів за допомогою комп'ютерних телекомунікацій;

- дискусії, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми, віртуальне відвідування недоступних об'єктів і віртуальні екскурсії, що проводяться через комп'ютерні телекомунікації;

- двосторонні відеоконференції;
- електронні (комп'ютерні) освітні ресурси.

Дистанційні форми занять активно використовуються і для підвищення кваліфікації викладачів, величезну роль представляють різні віддалені педагогічні конференції, курси підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки.

Питання про переваги і складнощі організації віртуального освітнього середовища неодноразово піднімалися дослідниками, проте, можна вказати ряд незаперечних плюсів [4; 5]:

- отримання освіти високого рівня людьми, які мають проблеми зі здоров'ям, живуть у віддалених районах тощо;

- розширення можливості отримання освіти людьми, які з тих чи інших причин не можуть відвідувати заняття в аудиторії;

- гнучкий графік, студент може регулювати час занять, поєднуючи навчання з роботою та іншими справами і заощаджуючи час на дорогу до навчального закладу;

- більш активна роль здобувача в отриманні освіти, постановці цілей, виборі форм та інтенсивності занять;

- більш комфортні умови для самовираження студентів;

- існування прямого зв'язку «учитель-учень», тобто можливість спілкування з індивідуальним викладачем або автором навчальної програми;

- можливість спілкуватися з професіоналами, експертами високого рівня, викладачами та однокурсниками, які перебувають навіть на іншому кінці світу (групові проекти, онлайн-дискусії);

- можливість перегляду наочного матеріалу, ілюстрацій, схем, діаграм, презентацій, on-line тестів, роблячи навчання цікавим і зрозумілим;

- економічна вигода, навчання у віртуальному просторі часто нижче у порівнянні з традиційною освітою;

- незважаючи на віртуальність, по завершенні освітнього процесу видається документ про проходження навчання.

Утім, на жаль, впровадження і застосування дистанційних освітніх технологій має цілий ряд недоліків [4; 6]:

- 1) самонавчання;

- 2) потреба у високій самоорганізації і мотивації студента;

- 3) велика відповідальність, оскільки відсутній суворий контроль як на аудиторних заняттях;

- 4) відсутність живого контакту з викладачем;

- 5) обмежені можливості програмного забезпечення, комп'ютеру, інтернет-каналу;

- 6) у віртуальному навчанні звукова інформація сприймається гірше, тому що відбувається спотворення звуку;

7) проблема ідентифікації користувача. Недобросовісні студенти можуть користуватися засобами, які не підвищують рівень їх освіти. Вони можуть залучати з боку людей, можуть користуватися пошуковими системами.

Як показує практика, використання інноваційних методів в професійно-орієнтованому навчанні є необхідною умовою для підготовки висококваліфікованих фахівців. Використання різноманітних методів і прийомів активного навчання пробуджує у студентів інтерес до самої навчально-пізнавальної діяльності, що дозволяє створити атмосферу мотивованого, творчого навчання й одночасно вирішувати цілий комплекс навчальних, виховних, розвиваючих завдань.

Роль викладача в інформаційному суспільстві змінюється: він перестає бути авторитарним і єдиним джерелом знання, і стає керівником і помічником здобувачів освіти. Останнім надається можливість самостійно шукати потрібні їм знання в надзвичайно мінливому світі, і тому їм потрібна значна кількість індивідуальних стратегій навчання, які дозволили б кожному з них стати активним учасником освітнього процесу і критично підходити до наданих їм знань.

Таким чином, немає сумніву в тому, що інформаційно-комунікаційні технології здатні запропонувати можливості, що постійно зростають, для розвитку систем освіти всіх країн світової спільноти.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Дата оновлення 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 28.02.2021).
2. Габбасова Л. З. *Инновационные технологии в образовательном процессе. Инновационные педагогические технологии: материалы V Междунар. науч. конф. (г. Казань, октябрь 2016 г.). Казань, 2016. С. 61-63.* URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/207/11108/> (дата звернення: 28.02.2021).
3. Колесникова Т.А., Колокольникова З.У., Лобанова О.Б. *Применение инновационных технологий в образовательном процессе современной школы. Научное обозрение. Педагогические науки.* 2017. № 6-2. С. 261-269. URL: <https://science-pedagogy.ru/ru/article/view?id=1722> (дата звернення: 28.02.2021).
4. Юнусов М. И. *Инновационные методы обучения в подготовке кадров нефтегазовой отрасли. Инновационные технологии в образовании: Материалы IV Международной научно-практической видеоконференции (г. Тюмень, 30 ноября 2016 г.). Тюмень, 2017. С. 202-204.* URL: <https://www.tyuiu.ru/wp-content/uploads/2015/10/Sborn-TSDO-2016.pdf> (дата звернення: 28.02.2021).
5. Денисова Н. В. *Запровадження інноваційних методик як основа модернізації освіти в Україні. Наукові записки кафедри педагогіки. Харків, 2016. Вип. 39. С. 61–65.*
6. Великодна Є. М. *Виклики інформаційного суспільства для здоров'я особистості. Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21 квітня 2020 року, м. Дніпро). Дніпро-Любляна, 2020. С. 49-53.*